

Amts-Blatt

der

Königlich Brombergischen Regierung.

— No. 52. —

Bromberg, den 27. Dezember 1816.

Gesetzesammlung.

No. 18. enthält:

- No. 375. Allerhöchste Kabinets-Ordre vom 14ten Dezember 1815. wegen der für Nicht-Kombattanten errichteten Krieges-Denkünze.
- No. 376. Allerhöchste Kabinets-Ordre vom 17ten Juli 1816, daß jeder Civil-Offiziant die Summe der seiner künftigen Gattin bei der allgemeinen Wittwenkasse zu versichernden Pension bestimmt angeben soll.
- No. 377. Allerhöchste Kabinets-Ordre vom 13ten September 1816, betreffend den Landstrich, der um Verschanzungen unbebaut bleiben soll.
- No. 378. Verordnung, wodurch das Führen fremder oder erdichteter Namen verboten wird. Vom 30ten Oktober 1816.
- No. 379. Patent wegen Einführung des Allgemeinen Landrechts und der Allgemeinen Gerichts-Ordnung in die mit der Provinz Westpreußen vereinigten Distrikte, den Kulm- und Michelanschen Kreis und die Stadt Thorn mit ihrem Gebiete. Vom 9ten November 1816.
- No. 380. Patent wegen Wiedereinführung der Preußischen Gesetze in dem Großherzogthume Posen. Vom 9ten November 1816.

Polizei-Angelegenheiten.

Den Kommunal-Vorspann betreffend.

Da die in Ansehung des Vorspanns bestehenden verschiedenenartigen Verbindlichkeiten, namentlich bei Fortschaffung von Verbrechern und vagabunden nicht alienthalben sorgfältig genug unterschieden

Względem podwód gminnych.

Ponieważ rozmaito obowiązki względem podwód istniejące, niebywać wszędzie, szczególnie przy odsyłaniu złoczyńców i włoczągów, dosyć troskliwie rozeróżniane, postan-

werden; so haben die Königl. hohen Ministerien des Innern und der Polizei sich veranlaßt gefunden, unterm 26sten September c. Nachstehendes zu verordnen:

Bon demjenigen Vorspann, welcher früher, vermöge allgemeiner Landespflicht gestellt werden mußte, und dessen Aufhebung durch das Edikt vom 28ten Oktober 1816 erfolgt ist, muß der Vorspann wohl unterschieden werden, welcher den Gemeinden als Kommunal-Last nach der Bestimmung des Allgemeinen Landrechts, Theil II. Titel 7. §. 37. No. 8., obliegt, und der keinesweges aufgehoben ist, folglich eben so wenig verwelhert werden darf, als die Fortbringung der in die Landarmenhäuser einzuliefernden Bettler und Landstreicher überhaupt.

Für diesen noch fortbestehenden Kommunal-Vorspann muß jedoch eben so, wie bei dem zum Theil noch beibehaltenen Militair-Vorspann, aus den dazu bestimmten Fonds eine Vergütigung von 6 ggr. für jedes Pferd auf die Meile, und auch bei der Aufführung von Bettlern und vagabunden in die Landarmenhäuser, selbst dann erfolgen, wenn einzelne Reglemente eine geringere Vergütigung festgesetzt haben sollten.

Diese Bestimmungen werden allen betreffenden Behörden hiesigen Departements zur Nachricht und Achtung in vorkommenden Fällen bekannt gemacht.

Bromberg, den 6ten Dezember 1816.

Königlich Preußische Regierung.
Erste Abtheilung.

Die Maul- und Klauenseuche betreffend.

Die Maulseuche, in deren Gefolge sich gewöhnlich auch die Klauenseuche entwickelt, hat sich in einem Kreise des Departements der Königl. Regierung zu Posen gezeigt.

Es ist zu befürchten, daß dieses Uebel, welches zwar vorzüglich nur das Rindvieh, aber zuweilen auch andere Haustiere ergreift, sich weiter verbreiten dürfte. Wir nehmen daher Veranlassung, das Publikum bei Seiten darauf aufmerksam zu machen. Die Krankheit tritt in der Regel unter sehr gelinden Erscheinungen auf. Es ist noch keinesweges entschieden, ob derselben ein Ansteckungsstoff zum Grunde liegt, oder sich heim-

wiły przeto Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Policyi pod dniem 26. Września r. b. co następuje:

Oł podwody dostawiané dawniēy z ogólnego obowiązku obywatelskiego Edyktom z dnia 28. Października 1816. uchylonego, odróżnić trzeba podwodę, do której dostawienia obowiązane są gminy według przepisów powszechnego prawa kraiowego w części II. tytułe 7. §. 37. No. 8. a która nie jest uchylona; zatem od dostawienia iey tak, iak w ogólnosci od odsyłania żebraków i wloczgów, do kraiowych instytutów ubogich oddać się mających, w żaden sposób wymawiać się niepowinny.

Za podwodę jednak przez gminę w razie odsyłania żebraków i wloczgów do kraiowych instytutów ubogich dostawić się mającej, powinno bydż podobnie iaki za utrzymujące się dotąd podwody dla wojskowych, wynagrodzenie po 6 dgr za milę i za każdego konia, z fundusu na ten koniec przeznaczonego, płacone, chociażby rawet oddzielnymi urządzeniami nagroda mniejsza była postanowiona.

Przepis ten podajemy do wiadomości wszystkich Władz w tutejszym Departamencie, których się to tyczy, końcem stosowania się do niego w zachodzących przypadkach.

Bydgoszcz, dnia 6. Grudnia 1816.

Król. Pruska Regencya.
Wydział Pierwszy.

Względem choroby w pysku i w kopytach.

Choroba w pysku, w skętku który powstaje zazwyczaj także choroba w kopytach, pojawiła się już w iednym Powiecie Departamentu Królewskiego Regencyi w Poznaniu.

Obawiać się trzeba, aby to stę, które szczególniēy tylko na bydło rogały pada, ale i inne zwierzęta domowe także zazmieniły, bardziej nierozszerzyły się. Z tego przeto powodu zwracamy wcześnie na nie uwagę Publiczności.

Znamiona powstające choroby są zwykle małe, i wątpliwą iest ieszcze rzeczą, czy w zarodzie swoim iest zaraźliwa, albo też,

welteren Fortschreiten entwickele, oder nicht. Es verdient jedoch alle Aufmerksamkeit, daß sichern Nachrichten zu folge das Uebel schon vor einiger Zeit sich unter den Viehherden im Königreiche Polen gezeigt hat, und daß der Ausbruch desselben in dem Departement der Königl. Regierung zu Posen zuerst in Erscheinung vor das Königreich Polen grenzenden Kreise erfolgt ist, wo bekanntlich der Vieh-Verkehr aus den jenseitigen Provinzen sehr bedeutend ist. Sekt man hiermit die Erfahrungen aus früheren Epizootien in Verbindung, in welchen ein Fortschreiten der Krankheit in bestimmten Richtungen deutlich hervorgetreten ist, so scheint die Meinung für die Ansteckungsfähigkeit das Uebergewicht zu gewinnen. Die Ansicht der Sache ist für das polizeiliche Verfahren bei der Maul- und Klauenfeuer von Wichtigkeit.

Beim Krankheits-Eintritt erfordert die Klugheit und Vorsicht, die ungesäumte Absondern der erkrankten Hämpter von den gesunden; und da durch die bisherigen Erfahrungen noch nicht entschieden ist, ob die Milch von Kühen, die von dieser Krankheit ergriffen worden sind, für Menschen und Thiere unschädlich ist, so ist auch hierbei die nöthige Vorsicht nicht zu verabsäumen.

Dies vorausgeschickt, und in Erwägung, daß die Krankheit mit dem gefährlichen jungen Krebs, in welchen sie bei der Verbindung mit dem Milzbrand übergeht, verwechselt werden darf, verpflichten wir die Einsassen unseres Departements: jedes Erkranken der Viehherden an der Maul- und Klauenfeuer sofort den betreffenden Landräthlichen Amtmännern anzuseigen. Bei den Herren Kreis-Physikern können wir mit Recht so viel Interesse für die Wissenschaft voraussehen, daß sie die Ausbrüche der Krankheit dazu benutzen werden, das Dunkel, welches in dieser Hinsicht noch auf dem Gegenstande ruht, aufzuklären. Vorzüglich ist es wichtig, auf das Fortschreiten von Ort zu Ort aufmerksam zu seyn, um zu ermitteln, welchen Anteil ein Ansteckungsstoff oder klimatische Einflüsse dabei haben dürfen. Eine Zusammenstellung des Thatbestandes, richtig mit aller Umsicht angestellte Erfahrungen, das Resultat von Sektionen, wo sich Gelegenheit dazu darbieten sollte, eine mögliche Aufklärung über die Schädlichkeit oder Unschädlichkeit der Milch u. s. w. werden uns sehr willkommen seyn.

Wir lassen nun eine kurze Beschreibung der

czy dopiero wtedy, gdy się wzmagaj, inną zwierzęta zaraża lub nie. To jest jednak gaudem uwagi, że podług pewnych doświadczeń pokazało się to zle już od niewielkiego czasu pomiędzy bydlem w Królestwie Polskim, i że w Departamencie Królewskiej Regencji w Poznaniu wybuchło naprzód w jednym z Powiatów graniczących z Królestwem Polskim, w którym, jak wiadomo, znacząca ilość bydła z tamecznych prowincji sposobem handlowym przychodzi. Łacząc z tym doświadczenia z wcześniejszych epizootii, w których choroba wzmagała się w pewnym kierunku, zdaie się, że potwierdza się ta opinia, iż choroba rzeczną jest zaraźliwa. Wnioski takie o rzeczy, ważne są w postępowaniu policyjnym względem choroby w pysku i kopytach.

Przy wczęciu się choroby wymagają roszczałek i ostrzność tego, aby schorzone bydło niezwłocznie od zdrowego odosobnione było; i gdy dotychczasowe doświadczenia niewskazują ieszcze tego, czy mleko krów chorobom tym podległych, szkodliwe jest dla ludzi i zwierząt, przeto i w używaniu onego potrańczej ostrzności zaniedbywać nienależy.

To przytoczywszy, i uważając, że choroba w pysku mogłaby bydłowi wzięta za szkodliwego raka na oczarze, w którego się w razie połączenia się z pomorem płucowym obraca, obowiązujemy powtórnie mieszkańców Departamentu tutejszego, aby o każdej trzodzie bydła chorobom w pysku i kopytach podległej, donosiły natychmiast przełożonym sobie Radzicom ziemiańskim. Po J.P.P. Fizyka powiatowych mamy zaś prawo spodziewać się tyle do nauk przywiązania, że z wybuchu choroby zechią tak korzystać, alty usunąć wątpliwość, iaka względem niej z różnych ieszcze stron zachodzi; pryncypalnie uważać trzeba na szerzenie się choroby od jednego do drugiego miasta, iżby dociec istoty zaraźliwej i wpływu klimatycznego. Nadesłania zbioru szczegółów, opisu doświadczeń gruntownie i z ostrzonością poczynionych, tudzież wypadku sekcyi, jeżeli do przedsięwzięcia ich poda się sposobność, a naręcie wyjaśnienia, ile będzie można, szkodliwości i nie szkodliwości mleka i t. d. oczekującym w swoim czasie.

Dla informacji Publiczności trudniącej

Krankheit und der Behandlung der erkrankten Hämpter, die uns die zweckmäßige Schule, für das landwirthschaftliche Publikum nachfolgen.

W a u l s e u e h e.

Wie schon oben bemerkt worden, tritt das Uebel gewöhnlich in einer sehr gelinden Form auf. In der Mundhöhle, welche etwas rot und erbikt erscheint, besonders auf der Zunge, und dem Oberkiefer, bilden sich unter der eigentlichen Haut, welche sich abläßt, 3, 4 bis 5 Blasen von der Größe einer Bohne, bis zu der einer Wallnuss. In diesen Blasen, welche mit keinem Enzündungsrande umgeben sind, befindet sich gelbliches Wasser. Die auf diese Art in die Höhe gehobene losgetrennte Haut ist abgescorben, und muß sich los schälen, damit sich eine neue in der Stelle erzeugen kann. Sehr oft findet man auch, daß die Blase bereits geschrumpft, das Wasser abgeflossen, und nur die lederner Reste derselben ganz zusammen gefallen, vorhanden sind. Das darunter liegende Fleisch ist die ersten Tage dunkelfarbig, oder blaurot, gegen das Ende der ersten Woche pflegt sich schon wieder eine neue junge Haut zu bilden, und nach 14 Tagen ist die Haupterscheine geschehen. Selten wird das Rindvieh, ungeachtet des stattfindenden Fiebers, sehr krank; allein das Schlüpfen ist sehr erschwert, das Vieh hält das Futter im Munde herum, und kann es nicht hinunter schlucken, wodurch dasselbe abmagert. Die Krankheit offenbart sich auch zurücken in den Nasenlöchern, so wie an dem äußern unbehaarten Theile des Mauls, nicht minder als dem Eiter der Kuh. An den beiden ersten Orten treten jedoch die Erscheinungen bloß als oberflächliche Hautansässen gen hervor.

Die Behandlung unterscheidet sich in die innere und äußerliche. Was die innere anlangt, so sind eigentliche Arzneimittel ganz unöklig. Es ist vielmehr bei dem, den franken Hämpfern zu reichenden Futter, bloß dahin zu schen, alles zu vermeiden, wodurch vermöge einer mechanischen Neigung, das Uebel in der Mundhöhle verschlimmert werden darf, dagegen solches Futter anzunehmen, wodurch, ohne die vorerwähnte nachthaltige Erscheinung, der Hunger gestillt, und der Abmagern vorgebeugt wird. Man vermeide daher, dem franken Vieh Stede, Stroh oder Heu zu verbreitzen; v. elmehr gebe man häufig Kleien, Mehls- und Kartoffelkörner, oder weiches Futter von Bibern, Kartoffeln u. dgl.

sie gospodarstwem umieszczaamy tu ieszce krótki opis chorób, i sposobu leczenia podlego inn bydlo, który nam się, nay stoso-wniejzym bydż zdaie.

Choreba w pysku.

Jak inż wyżej powiedzieliśmy, choroba ta powstaje bardzo zwolno. W pysku, który cokolwiek czerwonym i zaognionym bydż się okazuje, a szczególniye na ozorze i szczecie górnego, robią się pod właściwą skorą, która odstaje, pęcherze w liczbie 3, 4 do 5; wielkości grochu białego aż do wielkości woskiego orzecha. W pęcherach tych, żadna obwódka z szegnienia nietocznych, znajduje się żółta woda. Skora tym sposobem w górze wszenieiona i od mienia odstajaca jest martwa, i powinna odpasć, ażeby na iey miejscu uformowała się nowa. Bardzo często widzieć także można, że pęcherz inż pekł, woda z niego wyciskła i że skora tylko zupełnie pokurczona pęcherze jeszcze pozostała. Znajdujące się pod nią miejsce jest w pierwszych dniach kolory ciemnego albo smoczerwonego, a ku końcowi tygodnia wchodzi ponowna nowa młoda skórka, i w 14 dniach rzecie główna skórczyła się. Bydło rzadko wiedy bardzo chorze, pomimo tego, że febry działa, ale poltykać mu trudno, przewracać obrok w pysku a podknąć go niemoże, przez co chadnie. Choroba p. kazuje się także czasem w rozdrabach i na zewnętrznych nieobsłuszych częściach pyska, a u krów na wymionach. Na pierwszych dwóch miesiącach jednak, p. kazuje się tylko powierzchnie nagryzienia skory.

Leczenie jest dwuakie: wewnętrzne i zewnętrzne; — co do pierwszego, niepotrzebne są właściwe lekarstwa. W dawaniu obroku b. dleciu schorzenemu unikaj tylko należy woskistego, aby drażniło mechanicznie, a przez, aby choroba w pysku pogarszać się mogła, trzeba więc dawać mu taki obrok, któryby drażnienia żadnego niesprawiał, głód uspokaja i niedowolal b. dleciu chadnąć zaciem sierocki stem, ani też siana choremu b. dleciu dawać nieważny, ale trzeba dawać napój z otrąb, mąki, śrotu, lub mięki pokarm z rzepą, kartofli i t. d.

Hinsichts der äußerlichen Behandlung suche man vor allen Dingen die Blase zu öffnen, und die abgesorbene Haut mit einem Instrument oder einer Scheere behutsam wegzuschaffen. Ist dies geschehen, so wäscht man den Thell täglich einzige male mit einer Abkochung aus gleichen Theilen Salbei und Schafgarbe, wozu die Hälfte Essig und Honig genommen wird, gut aus; zu welchem Verhältniß man sich eines kleinen Lappens bedienen kann. Die Erfahrung hat gezeigt, daß man dazu auch Menschenurin mit Vortheil gebraucht hat. Sollten in den Wunden brandartige Stellen zum Vorschein kommen; so nehme man Einen Thell Terpentinel, acht Theile starken Brantwein, und 12 Theile Wasser, und wasche damit, nachdem die Mischung vorher jedesmal gut umgeschüttelt wird, die brandigen Stellen öfters aus.

Die Klauenfseuche

entsteht gewöhnlich im Gefolge der Maulseuche; befällt sowohl das Kindvieh, als auch andere Thiergattungen, besonders das Schwarzhvieh. Sie offenbart sich durch verminderter Fleisslust und durch Sieber; das Vieh liegt gern und hinkt, wenn es zum Aufstehen geholt wird. Die Fäuse sind um die Klaue herum heiß, oberhalb der letztern zeigen sich Bläschen oder Röthe mit Feuchtigkeit. Hörn bilden sich endlich Eiterungen, Geschwüre, Fisseln, auch weß der Brand. Oft ist der Verlust der Klaue damit verbunden.

Nas diesem Grunde, da besonders die Heilung schwierig ist, pflegt das Vieh langwieriger zu werden, als die Maulseuche. Innerlich ist auch hier in der Regel nichts zu thun. Ruhe, gute Pflege, und relativische Riege des Thieres ist alles, worauf man in dieser Hinsicht zu sehen hat. Eine vorzüglichere Bekämpfung verdient dagegen die äußerliche Behandlung. Man hat zur Linderung der Hitze im Innern der Klaue einen dicken Umschlag von Lehm, mit Essig stark angescüttet, sehr empfehllich gefunden. Der Umschlag muß jedoch nie hart, mit Hün oft mit Essig wieder angescüttet werden. Auch kann man Goulardsches Wasser, womit lebhafte Tücher besucht werden, umschlagen; nicht minder will man das häfliche Besieben des erhitzten Hüses mit kaltem Wasser wodurch zu befunden haben. Zeigen sich weitere Folgen durch Eiterung, Fisseln oder

Co się tyczy leczenia zewnetrznego, itac się nadewszystko trzeba, aby otworyć pęcherze i skórki martwe poodrzynać ofróznie narzędziem do tego Rosownem albo nożyczkami, a gdy to stanie się, wymywać dobrze te miesza, na których były pęcherze, kilka razy na dzień dekotem ze sawii i krawawniku, wziaszy obydwoch tych żółt równą ilosć, tudzież połowę octu i miodu; do wymywania takowego użycie trzeba płociennego płatka. Doświadczenie wreszcie nauczyło, że użycie uryny ludzkiej do wymywania, dobrą miało skutek. Jeżeliby zaś w ranach pokazały się miesza zaognione, natenczas wziaso trzeba jednę część oleju terpetynowego, ośmicyęści mocnej gorzatki, i dwanaście części wody, i mieszającą tą, skłociwszy ią dobrze za każdym razem, często też miesza wymywać.

Choroba w Kopytach
 powstaje za zwyczaj w skutku choroby w pysku, i tak bydlo rogate, iak i inne zwierzęta, a szczególnie traedy chlewne, onę podpadają. Pozańc ią można skoro bydlę chęć do żarcia traci, tudzież po febrze i potem, że bydle leży i kulawiecie skoro do wiftania znie wolone zostało. Nogi ma ciepłe około kopyt, nad którymi pokazują się pęcherze, albo miesza zaognione i wilgotne. Na temże samém miescu powstają wrzody, ropa, fikuly, a nawet piekielny ogień. Choroba ta sprawia często, że bydle kopyta traci.

Z powodu więc tego, a szczególnie, że leczenie jest trudne, trwa choroba w kopytach dłużej za zwyczaj, aniżeli choroba w pysku. Wewnętrzne leczenie i tu także jest niepotrzebne. Spokoyność, pieczęliwość i czystość w oborze lub chlewie, oto jest wszystko, czego w tym względzie przestrzegać należy. Leczenie wewnętrzne w maga przeciwnie szczególniej uwagi. Doświadczono, że celem zmniejszenia gorączki w obwodzie kopyt, dobrą jest rzęzca, obłożyć ją grubo gliną, octem mocno zwilżoną, gлина jednak nigdy stwardniać niepowinna; zatem często za ilżać ią octem potrzeba. Obliczyć także można kopyta płociennemi płatami, w wodzie Goulardskiej maczać nimi, twierdząc nieznanię, że polewając zaognione kopyta często

Brand, so muß eine chirurgische Behandlung eintreten, der abgestorbene schadhaften Theil mit dem Messer weggeschnitten, und die Wände mit reisenden, reinigenden Mitteln verbunden werden, wozu sich gleichfalls die oben angegebene Mischung aus Terpentiniöl und Brantwein empfiehlt.

Dieses Mittel, wozu man nach einer Abkühlung von Biermuth sehen kann, ist nicht weniger nützlich bei Maden, welche sich häufig in den Wunden zu erzeugen pflegen.

Bromberg, den 9ten Dezember 1816.

Königlich Preußische Regierung.
Erste Abtheilung.

Bestimmung wegen der Taxen in den Gasthöfen.

Der §. 162. des Edikts vom 7ten September 1811. über die polizeilichen Verhältnisse der Gewerbe steht bereits fest, daß die Gastwirths unter keiner polizeilichen Taxe stehen, dagegen verpflichtet sind, monatlich sich selbst, und zwar jeder für sich besonders, eine Taxe zu sehen, diese in allen Gaststüben anzuschlagen, und im Laufe des Monats bloß dannach zu liquidieren.

Da diese Einrichtung in mehreren Städten des hiesigen Departements noch nicht getroffen ist, so finden wir uns veranlaßt, solche in Betreff der größern und besuchtesten Städte des Departements namentlich in Hinsicht auf die Städte Bromberg, Fordon, Labischin, Nakel, Schubin, Wirsitz, Lobsens, Eyrin, Schnedemühl, Schönlanke, Filehne, Czarnikau, Chodziesen, Wongrowiec, Inowrocław, Strzelno, Gresen, Puderbach und Trzemeszno geltend zu machen.

Wir verordnen zu dem Ende Folgendes:

1. In den vorbenannten Städten steht es nach wie vor einem jeden Gastwirth frei, den Preis der Gegenstände, die er den bei ihm einkehrenden Reisenden anbietet, nach eigener Willkür zu bestimmen, und darin so oft er es für zweckmäßig findet, eine Tenderung zu treffen.

2. Ein jeder dieser Gastwirth aber ist gehalten, ein genaues Verzeichniß aller Gegenstände die er den Reisenden anbietet will, der Zimmer

zimna woda, dobrych z tego doświadczonych skutków. Jeżeli zas potem pokaże się ropą, fistuły, albo piekielny ogień, natomasz trzeba operacji chirurgicznej, to jest, wyrmę nożem martwe i uszkodzone części mięsa, obłożę ranę lekarstwem drażniącym i czyszczącym, do czego użyc również można podanej wzwyż mieszaniny z oleju terpetynowego i gor. atki.

Srodek ten, do którego przyłączyć także można dekot piórunowy, dobry jest zarazem na robski, które się w ranię częstokroć rodzą zwykły.

Bydgoszcz, dnia 9. Grudnia 1816.

Król. Pruska Regencya.

Wydział Pierwszy.

Postanowienie względem tax po oberzach.

§. 162. Edyktu z dnia 7. Września 1811. względem stosunków policyjnych procedera stanowi, że oberzyści pod żadną taxą policyjną nie stoją, przeciwnie zaś obowiązkiem ich jest, aby sami i manowicze każydy w szczególności dla siebie taxę utożysły, tą w wszystkich izbach Oberay wywiesili, i w biegu miesiąca podług niej tylko likwidowały.

Gdy zas rozporządzenie to w wielu reszcie miastach Departamentu tutejszego wprowadzone nie zostało, powodowany się przeto bydż wiemy, oneż do większych i mniejszych odwiedzianych miast Departamentu, manowicie do miast: Bydgoszczy, Fordona, Labiszyna, Nakle, Szubina, Wyrzyska, Lebżenicy, Kcyni, Piły, Trzcianki, Wielenia, Czarnkowa, Chodzieża, Wongrowca, Inowrocławia, Strzelna, Gniezna, Powiedzisk i Trzemeszna zaprowadzić.

Tym koncem stanowimy co następuje:

1. W miastach powyższych rzeczenych postawione jest každemu oberzyście, oeonie przedmiotów, którą podróżnym do niego wlepiającym zbywa, podlęg upodobania własnego postanowić, i w téy mierze, ile rasy za stosowne uzna, amianę uczynić.

2. Každy zas z obesztych tych obowiązany jest dokładny wykaz wszystkich przedmiotów, które podróżnym wydaie, nie-

Oripon foliorum
3 N: 1504 / 1914

und Bette, welche er den Leckern zu vermeilen hat, und der Preise, die er dafür fordert, anzufertigen.

3. Dieses Verzeichniß muß er, mit seiner eigenen Unterschrift versehen, der Orts-Polizei-Behörde vorlegen, und diese wird dasselbe zu ihren Akten bringen, um alle zwischen Reisenden und Gastwirthen entstehenden Streitigkeiten daran zu entscheiden, auch

4. den Gastwirthen beglaubigte Abschriften davon ertheilen, welche diese bei Vermeidung einer Strafe von Zwei Thaler an der innern Seite der Stubenhäre eines jeden von ihnen zu vermittelnden Gastrimmers und der Schafkastaben zu Ledermann's Einsicht anhängen müssen.

5. Die Orts-Polizei-Behörde beglaubigt diese Abschriften, und bemerkt dabei: daß jeder Fremde, der wegen der Übertritung der Taxe von Seiten des Gastwirths Beschwerde zu führen hat, sich an sie wenden müsse, und der sofortige Untersuchung und Abstellung derselben versichert seyn könne, so wie jeder Reisende, der irgend etwas, was in dem Verzeichniß nicht benannt ist, begeht, sich über den Preis desselben vor seiner Beschaffung mit dem Gastwirth zu einigen habe.

6. Mit dem 15ten Januar f. J. müssen diese Taxen in allen Gasthöfen, Kaffeehäusern und Weinstuben der oben benannten Städte angetroffen werden.

Die Polizei-Behörden haben über die Verfolgung zu wachen, und einen jeden Contraventen mit einer Strafe von 2 Thalern zu belegen.

Zugleich wird diese Gelegenheit benutzt, um die Polizei-Behörden in den Städten zu der Sorge zu veranlassen, daß eine größere Reinlichkeit in den Gasthöfen angetroffen werde, welchen jetzt nicht mit unrechtem Vorwurf der Unsauberkeit gemacht wird.

Sie haben zur Erreichung dieses Zwecks sich vorzüglich der Vorstellung zu bedienen, daß durch Reinlichkeit in Häusern und Zimmern der eigene Vortheil der Gastwirthen werde befördert werden, indem eben dadurch für Fremde und Reisende ein Reiz entsteht, ihre Gasthöfe zu besuchen, und haben die Polizei-Behörden durch Revisionen, die

mnię pokój i pościeli, które dla tych do wynajęcia trzyma i cen które za to żąda, sporządzić.

3. Wykaz ten stwierdzony egowłasnym podpisem, powinien Władzy policyjnej miejscowości podać, która go, w celu rostrząsania podlego wszelkich sporów między podróżnymi i oberzyftami zająć mogących, do akt swych zachowa, a

4. oberzyftom kopię onegoż poświadczoną wyda, którą ciż pod zagrożeniem kary talarów dwa na drzwiach wewnętrzka każdego pokoju wynieść się mającego i iab szynkownych, dla wiadomości każdego wywieść powinni.

5. Władza policyjna miejscowa poświadczając kopię te i przytym namieni, że każdy obcy, który względem przystąpienia taxę z strony oberzyfty, skarzyć chce, do nię udzielić się winien, i przedsięwzięcia natychmiast indagacyji tudzież doprowadzenia onę pewnym bydż może, iako też że każdy podróżny, który tego co w wykazie wymienionem sie jest, żala względem ceny tegoż przedmiotu przed odebraniem onego z oberzyftą ugodać się powinien

6. Z dniem 15. Stycznia r. p. taxę te w wszystkich oberzakach, kawiarniach iżbach winnych, niszczyć powyżej rzeczych zaprowadzone bydż mają.

Władze policyjne nad wykonaniem tego czuwac, i na każdego kontrawenienta karę talarów 2 wymierzać będą.

Korzystając przytym z okoliczności té, zalecam zarazem Władzom policyjnym w miastach, aby się o to starły, iżby większa czystość w oberzakach zachowywana była, którym dotąd zarzut nieochodstwa aż nadto słusznie uczyniony był.

Nadto, końcem dnia pięciu samiaru tego, wykwią Władze policyjne oberzyftom szczególnie, że przez czystość w domach i pokojach właściwy zysk oberzyftów powiększać się będzie, ile że przez to większy jest powód dla obcych i podróżnych do odwiedzenia ochędożnych obersów, w reście pragnąć dać się do tego Władze policyjne, przez re-

hin und wieder vorzunehmen sind, dahin zu wieren, daß der Zweck erreicht werde.

Bromberg, den 10ten December 1816.

Königlich Preußische Regierung.

Erste Abtheilung.

wisze tu i owdzie odbywać się mające, wironny, iżby zamiar ten powyślny osiągnął skutek Bydgoszcz, dnia 10. Grudnia 1816.
Król. Pruska Regencya.
Wydział Pierwszy.

Finanz - Angelegenheit.

Wegen der nachzusuchenden Helde-Einniethen.

Um dem willkürlichen Verfahren bei der jährlichen Helde-Einniethen zu begegnen, sehen wir fest:

1. Alle diejenigen Einsassen, die nach der bisherigen Verfassung zur Helde-Einniethen zugelassen werden können, und die von dieser Vergünstigung Gebrauch machen wollen, müssen sich zu diesem Ende bis zum 20sten August eines jeden Jahres in demjenigen Forstamt anmelden, in dessen Waldbezirk sie sich einzumiethen gedenken.

Hierunter sind also auch die Einsassen aus den Städten und adelichen Ortschaften verstanden, denen die Einniethen nach Beschaffenheit der Forsten auf den Fall verfasset werden kann, wenn abzusehen ist, daß die Helde-Einniethen aus königlichen Ortschaften das vorhandene Nass- und Befehlholz nicht aufräumen können.

2. Derjenige, der den obigen Termin verabsäumt, hat es sich selbst beladen, daß er nicht mehr zur Helde-Einniethen notirt wird; wer sich aber notiren läßt, kann seine Erklärung nicht mehr zurücknehmen, und muß auf jeden Fall, Besitz-Veränderungen nicht ausgenommen, den betreffenden Geldbetrag entrichten.

3. Es darf jedoch das Helde-Mietgeld nicht gleich bei der Anmeldung erlegt werden, vielmehr muß der Einniethen am 25ten September jedes Jahres den gedruckten Helde-Einnieths-Zettel an dem ihm gleich bei der Anmeldung zu bestimmenden Orte abholen und die Zahlung bei Strafe der Entziehung leisten.

Hiernach also haben

4. die Forstämter die Konsignation zu fertigen, und spätestens bis zum 1ten September eines jeden Jahres ganz unfehlbar und bei einer unerlässlichen Strafe von zwei Thaler zur Revision und Bestätigung einzureichen, wobei ihnen ganz

Względem gaienia się.

W celu zapobieżenia samowładniemu postępowaniu przy rocznym gaieniu się, stanowimy:

1. Wszyscy ci mieszkańców, którzy podług postępowania dotychczasowego do gaienia się przypuszczani bydź mogą, i którzy z pozwolenia tego użytkować chcą, powinni się tym koncem do dnia 20. Sierp. każdego r. u tego Urzędu leśnego zgłosić, w którego okręgu lasu gaić się zamysliają.

Pomiędzy temi rozmieścią się także mieszkańcy miast i dóbr szlacheckich, którym gaienie się podług stanu lasów w tym razie dozwolone bydź może, gdy podług przekonania, gaiący się z dóbr Królewskich, znajdującego się drzewa leżącego i luźnego uprzątnie niemożą.

2. Ten, który w powyżej rzecznym terminie zgłosić się zaniecha, sam sobie przymusić musi, że do gaienia się zapisany nie będzie, kto się zał zapisać każe, oświadczenie swego wiecęju już cofnąć niemoże, i powiniene w każdym razie, niewyłącznie nawet zmiany zamieszkania, należną ilość pieniężną zaspokoić.

3. Pieniądze jednak za gaienie się przypadające, niepotrzebując bydź zaraz przy zgłoszeniu się złożone, owszem powinien gaiący się dnia 25. Września roku każdego drukowanego kwit do gaienia się z miejsca przy zgłoszeniu się jego enemu oznaczonego odebrać, i opłacić pod kąt ciągnięcia zaspokoić.

W skutek więc tego powiuny

4. Urzędy leśne konsgignacją sporządzić, i nappyznity do dnia 1. Września roku każdego niezawodnie i pod nieopuszczoną karą talarów dwa do rewizji i zatwierdzenia podać, przytem szczególnieszy obowiązek na

besonders zur Pflicht gemacht wird, daß sie bei Atnahme der freunden Elanierther mit aller Umsicht den Zustand der Forsten in Erwägung ziehen, und leichtere so wenig mit fremden als eigenen Helden-Methern überlasten.

Bromberg, den 2ten Dezember 1816.

Königlich Preußische Regierung
Zweite Abtheilung.

Militair-Angelegenheit.

Die Verpflichtung zum Kriegsdienste betreffend.

Mit Bezugnahme auf die, von uns im Amtsblatt vom Jahre 1815 No. 6. Seite 63 ic. aufgenommene Bekanntmachung des kommandirenden Generals im Grossherzogthum Posen, Herrn General-Lieutenant v. Thümen, Excercesz, und auf das dort mitabgedruckte Allerhöchste Edikt vom zten September 1814 das Grundgesetz über die Kriegesverfassung des Staats enthaltend, bringen wir hiermit zur öffentlichen Kenntniß, daß dieses Allerhöchste Edikt vom zten September 1814 nach der Deklaration des Hrn. Staatskanzlers, Fürsten v. Hardenberg, Durchlaucht, vom 4ten M. auch in der hiesigen Provinz in Kraft tritt.

Bromberg, den 12ten Dezember 1816.

Königlich Preußische Regierung.
Erste Abtheilung.

Betrifft die Invaliden-Scheine, die eine Militair-Person zur Versorgung im Civile berechtigen.

Es ist die Frage zur Sprache gekommen, ob die von den Regiments-Chefs ertheilten Invaliden-Scheine bei Beurtheilung der Qualifikation eines damit versehenen Subjekts zur Gelangung zu einer Civil-Versorgung den Scheinen eines hohen Departements für die Invaliden gleich zu achten sind?

Des Herrn Kriegs-Ministers Erzellenz haben diese Frage dahin entschieden:

dass eigentliche, eine Versorgungs-Berechtigung begründende Invaliden-Scheine lediglich von

nich wkładamy, aby przy przyjmowaniu obycznych gaiących się z wszelką ostrożnością na stan lasów uwagę zwracali, i tych tak obcemi fakto też wiasnemi gaiącemi się, za zbyt nieobciążali.

Bydgoszcz, dnia 2. Grudnia 1816.

Król. Pruska Regencya.
Wydział Drugi.

Względem obowiązku do służby w wojsku.

Odwoluję się do obwieszczenia JW. Generała Leytenant de Thiemen dowodzącego w Wielkim Księstwie Poznańskiem w dzienniku urzędowym z roku 1815 No. 6. na stronicy 63 etc. umieszczonego, tudzież do edyktu Nawyższego z dnia 3. Września 1814 urządzającego wojskowe zawierającego, tamże podobnie umieszczonego, podajemy niniejszym do wiadomości publicznej, że edykt ten Nawyższy z dnia 3. Września 1814, podług oświadczenia JO. Xcia Kanclerza Państwa de Hardenberg z dnia 4. m. b. i do Provincji tutejszej stosuje się.

Bydgoszcz, dnia 13. Grudnia 1816.

Król. Pruska Regencya.
Wydział Pierwszy.

Względem zaświadczeń inwalidów nadających prawo osobie wojskowej do funkeyi cywilnej.

Zasłę kwestią: czyli świadectwa które dowodzą pułków udzielają wojskowym na dwość że są inwalidami, uważać należy przy osądzeniu, czyli osoba świadectwo takowe posiadająca, zdarną iest do funkcji, zarowne atteleom, które wydział trudniący się inwalidami wydać?

JW. Minister woyny rozstrzygnął kwestię tą w ten sposób:

że właściwe świadectwa dowodzące, iż osoby niemi opatrzonę, są inwalidami i mają

Selten des Departements für die Invaliden ausgestellt werden können.

Dergleichen von den Kommandeuren der verschiedenen Truppenteile ausgefertigten Scheine, insofern sie sich über das frühere Dienstverhalten und die Fähigkeiten eines Versorgung suchenden Invaliden vortheilhaft aussprechen, können daher nur als Empfehlungen die Verästichtigung der betreffenden Behörden verdienen, für sich allein aber die Versorgungs-Qualifikation einer Anstellung zu gewähren, nur in den Fällen begründen, wenn der selbe (wie dies vorzüglich wohl nur mit ehemaligen freiwilligen Jägern der Fall seyn wird), nach seinen Fähigkeiten einen Posten nachsucht, welcher nicht in die Klasse derjenigen gehört, die vorschriftemässig ausschliesslich nur mit anerkannten, und geschickt zu Versorgungs-Ansprüchen berechtigten Invaliden besetzt werden sollen.

Wir bringen diese Bestimmung hiermit zur allgemeinen Kenntniß.

Bromberg, den 19ten Dezember 1816.

Königl. Preuß. Regierung.

Erste Abtheilung.

prawa do funkcji, iedyne przez wydział trudniący się invalidami wydawane były mogły.

Świadectwa więc przez dowodzących różnymi oddziałami wojska wydane, jeżeli obejmują zalety co do dawniejszej służby i zdatności invalidy zgłoszającego się o funkcję, mogą tylko jako rekomendacje zasłużyć na względzie Władze, same zaś przez sie dowodzić mogą prawo do funkcji, pomieszczenia żądającej osoby w tych tylko przypadkach, gdy taż osoba, (jak to zapewne najczęsciejszy tylko co do dawnich ochronników myśliwów zdarzać się będzie) żąda podług zdatności swojej funkcji nienależącej do liczb tych, które podług przepisów wyłącznie samemi tylko uznanymi invalidami, prawo do nich mającemi, obsadzone być może.

Postanowienie to podajemy niniejszym do publicznej wiadomości.

Bydgoszcz, dnia 19. Listopada 1816.

Król. Prusks. Regencja.

Wydział Pierwszy.

Schul-Angelegenheit.

Aus dem Bericht, welchen der Herr Regierungs-Rath Reichhelm über seine Schul-Revisions-Reise durch einen Theil des Regierungs-Bezirkes abgestattet hat, haben wir mit freudiger Theilnahme die wahrhaft ehrliche Auszählung ersehen, mit welcher die katholische Schule in Lobsens und die protestantische in Nakel den übrigen städtischen Elementarschulen voranleuchten.

Durchdringungen von der lebhaften Neuberzeugung, wie wichtig auf das Wohl des Staates, wle entscheidend auf das Gedehnen der Kirche und der Menschheit, die Bestrebungen wohl eingerichteter Volkschulen einwirken müssen, werden wir uns mit Sorgfalt und Vorliebe bemühen, den regessten, treuesten und würdigsten unserer öffentlichen Lehrer thätige Beweise unserer ganz besondern Achtung und Zufriedenheit zu ertheilen.

In Versorgung dieses leitenden Gesichtspunktes nennen wir zunächst mit Vergnügen den Namen des Herrn Franz Sucharski, Lehrers an der katholischen Elementarschule in Lobsens. Zwar ist

Z raportu, który nam W. Radca Regencyi Reichhelm w przedmiocie rewizji szkół w części okręgu Regencyi zdał, z ukontentowaniem doczyniliśmy się o prawdziwym i chybującym popisie, którym szkoła katolicka w Leobsenicy i protestantska w Nakle innym elementarnym szkołom mniejszym przewodniczy.

W mocnym przekonaniu iść ważniejszą dla dobra kraju, jak dotyczącą i dla wzrostu kościoła i ludzkości usiłowania dobrze urządonych szkół ludu, przykładać się powinny, starać się będącym usilnie i z przymiotnością, naprawiającym, naprawieńszym i naprawodniejszym z pomiędzy nauczycielu publicznych czynne dowody szczególniejszego naszego szacunku i ukontentowaniem okazywać.

W skutek tego, wymieniamy nasam przed z ukontentowaniem na wisko J. Franciszka Sucharskiego nauczyciela szkoły elementarnej katolickiej w Leobsenicy. Lubo tenże od roku w terazniejszym swym urzędzie dopiero się znajduje, lecz nie subie przek-

derselbe erst seit einem Jahre in seinem gegenwärtigen Amte, aber eben so, wie er durch Lehrgeschicklichkeit und unausgelesene Verdienste sich unsern Beifall erworben, und die Schule gehoben hat, eben so ward ihm durch sittliches und ferdiges Vertrauen die Liebe seiner Gemeinde zu Theil.

Nicht minder veranlaßt fühlen wir uns zu sehr ehrender Nennung des Herrn Martin Heinrich Hecche, Lehrers an der protestantischen Elementarschule in Nakel. Die Wahrnehmung eines stillen bescheidenen Verdienstes hat etwas Nüchternes in sich. Mit solcher Empfindung erfahren wir, daß Herr Hecche, Vater von acht unverzerrten Kindern, bei einem höchst karglichen Einkommen, schmerzhafte Entbehrungen gemacht hat, um auf eigene Kosten für den Unterricht in seiner Schule wissenschaftliche Hilfsmittel anfansen zu können. Ohne besondere Unterweisung, geleitet von eigenem glücklichen Nachdenken, hat er die Hauptsache nach, ziemlich leicht den Weg getroffen, um aus selber Schule allen enttenden Mechanismus des Lernens zu bannen, und dagegen dem Unterrichte fröhliche Kraft, lebendige Anschauung und geltige Aufregung zu verleihen.

Solche Bemühungen wird Gottes Segen krönen, und der Staat in ihnen seine treuen Dienner erkennen.

Möchten doch viele unserer Lehrer so schönen Beispiele folgen, und sich auch bei dieser Veranlassung überzeugen, daß wir unermäßiglich mit der Verbesserung ihres Zustandes beschäftigt sind. Gern werden die Herren Geistlichen beider Konfessionen die in ihren Kirchspielen wohnenden Schullehrer mit dieser öffentlichen Anerkennung währen Lehrer-Verdienstes zur Ermunterung und Anspornung derselben bekannt machen.

Bromberg, den 14ten Dezember 1816.

Königlich Preußische Regierung.

Erste Abtheilung.

Justiz = Angelegenheit.

Betrifft die Militair-Justiz-Befassung.

Zdatność w naukach i niezaprzeczną wierność powołania swego na ukontentowanie nasze zasłużyły, i szkołę do stopnia wyższej doskonałości podnieś, tyle przez obyczajne i spokojne postępowanie miłość gminy ziedać sobie potrafi.

Niemniej powodowani się bydż czujemy do wymienienia chlubnego dla nas nazwiska J.P. Marcina Heintrycha Hecche nauczyciela szkoły elementarnej protestantskiej w Nakle.

Dostrożenie skromnych i spokoynych zasług ma coś wzbudzającego w sobie. W takim uściu dowiadujemy się, że J.P. Hecche oyciec osiąm niewychowanych dzieci, praw nays couplejszym dochodzi, bolesnemu poddać się niedostatkowi, aby kosztem swym dla nauk w szkole swej potrueh dziecka zakupić. Bez szczególny wskazówki, powodowany własną i szczęśliwą swą rozwagą, chwycał się co do istoty rzeczy prawdziwej drogi, aby z szkoły swej wszelki martwy mechanizm uczenia wyrugować a natychmiast radosną moc, żywą obraz i prawdziwy ruch w onejże zaprowadzić.

Usiłowania takie Bóg błogosławieństwem swém uwieczni, Rgd nas w nich wiernych swyc' siug utna.

Uby wielu iunyli nauczycieli sa przykładem tym tak chlubnym poszli, a postępek zaś niniejszy stał się dla nich przekonaniem, iż polepszenie ich losu usilańiem jest naszem staraniem. Duchowni obyga wyznania chętnie bez wątpienia nauczycieli w ich parafialach mieszkających o publicznem tem ocenieniu prawdziwych zasług nauczycielskich w celu ożywienia i zachęcenia oyczite, zawiadomiąq.

Bydgoszcz, dnia 14 Grudnia 1816.

Król. Pruska Regencja.

Wydział Pierwszy.

Względem Sądów wojskowych.

Bet dem Mangel an gesetzlichen Vorschriften über die Privat-Verhältnisse der in Ihre Heimat entlassenen Landwehr, in Bezug auf die Rechte

Przy niedostatku przepisów prawnych względem stosunków prywatnych, co do poszczególnych do ich rodzin żołnierzy z milicji krajuowej se względem na wymiar sprawiedliwości.

pflege, ist höhern Orts die Bestimmung getroffen worden, daß einstweilen die, für die Preußischen Staaten über die Rechtspflege in Kriminal- und Injurien-Sachen gegen beurlaubte und inactive Unteroffiziere und Soldaten, ergangene Allerhöchste Verordnung vom 21sten Februar 1811, welche nachstehende Festsetzungen enthält:

„1. Die beurlaubten Unteroffiziere und Soldaten des effektiven Standes, bleiben ohne Ausnahme in Kriminal- und Injurien-Sachen den Militär-Gerichten unterworfen, und der Civilrechter ist nur zu solchen Verfugungen befugt und verbunden, welche keinen Aufschub leiden. Auch muss der Civilrechter der Untersuchung sich unterziehen, wenn solche nach individueller Beschaffenheit des Verbrechens nur an Ort und Stelle zu führen ist, oder wenn mehrere Personen des Civilstandes als Theilnehmer dabei konkurriren. Nach beendigter Untersuchung ist aber sodann aber die beurlaubte Militärperson von dem kompetenten Militär-Gerichtsstande oder kriegsrechtlich zu erkennen.“

„2. Die inaktivten, den Regiments-Kantons zugehörigen Soldaten, eber die sogenannten mit Laufpassen versehenen Krempen, sind in allen gemeinen, nicht den Dienst betreffenden Vergehnissen, so wie in Injurien-Sachen, worauf die Gesetze eine Gefängnisstrafe bis zu 14 Tagen, oder eine Geldstrafe bis zu 10 Rthly. bestimmen, den Civil-Gerichten ihres Aufenthaltsorts unterworfen. Selbiges müssen jedoch die ihnen zuverkannte Gefängnisstrafe in einem bloß zur Aufbewahrung eigentlicher Verbrecher, als Diebe, Betrüger und dergleichen bestimmten, oder der Gesundheit schädlichen Gefangenissen erledigen. Fehlt es an dem Orte ihres Aufenthalts an einem solchen, so sind sie an das nächste städtische Gefängniß zur Erledigung der Strafe abzuliefern.“

„3. Die Civil-Gerichte erkennen in solchen Fällen gegen diese Soldaten und vollstrecken das Erkenntniß, sind aber hiernächst gehalten, dem Kommandeur des Regiments oder Bataillons davon Nachricht zu geben, damit dieser von der Führung des Soldaten-Kenntniß erhält, um ihn, wenn er sich nicht bessert, bei wiederholten Vergehnissen, zu Folge des 54sten Kriegsartikels und in Gemäßheit

ści, postanowiono, iż temesasowe wydany dla Państwa Pruskiego względem sądzenia spra kryminalnych i injurijnych przeciw podoficerom i żołnierzom za urlopami od swych pułków oddalnym i w czynnej służbie niezdającym wytoczonych, rozkaz Naywyższy z dnia 21. Lutego 1811, który naśpigające zawiera postanowienia:

„1. Podoficerowie i żołnierze z czynnego wojska, którzy za urlopami od pułków swych są oddalone, w sprawach kryminalnych i injurijnych zostają bez wyjątku podlegli mi Sędziom wojskowym, i Sędzia cywilny do przedsięcięcia takich tylko rozporządzeń iest upoważnionym i obowiązującym, które żadnej niesprzą zwłoki. Także i w tym rancie Sędzia cywilny indagacyi podać się winien, kiedy taka podległość szczególnego rodzaju popełnionego wystąpienia wyprowadzoną bydz musi, lub kiedy osoby cywilne iako wspólnicy, do tego należały. Po ukončoweniu zaś indagacyi wyr. k co do osoby wojskowej ferowanym bedzie przez właściwy Sąd wojskowy.“

„2. Żołnierze nieczynni w kantonach swych pułków bawiący się, czyli wojskowi tacy, którzy nieograniczony otrzymali urlop, podlegają co do wszystkich wykroczeń pospolitych, służby nietyczących się, iako też w sprawach injurijnych, dla których prawa kare więzienia aż do dni 14. lub karę pieniężną aż do 10. tal stanowią, Sędziom cywilnym miejsca tego, w którym się bewią. Zawyrokowany jednakże przeciw nim kary więzienia odsiadywać nie powinny w więzieniu takim, które tylko dla właściwych brodniarzy, iako to: złodziejów, oszułów, i innych podobnych występnych iest przewidzianym, lub zdrowiu szkodliwem. Jeżeli zaś w mieście ich pobytu więzienia przyzwoitego niema, natenczas do najbliższego mieyskiego dla sądzenia kary odesłanymi bydz powinni..“

„Sądy cywilne wydają w podobnych przypadkach przeciw tymże żołnierzom wyrok wykonywają go; obowiązane jednakże są dać o tem komenderującemu pułkiem lub Batalionem wiadomość, aby tenże o sprawowaniu się żołnierza był zainformowany, iżby go, w rancie niepoprawienia się, przy powtórzonych wykroczeniach, skosownie do art. 54.

des Königs Gesells vom 19ten Februar 1810 von
einem außordnenden Standarte in die zweite der
körperlichen Sühnung unterwoßnen Klasse des
Soldatenstandes versezen zu lassen.“

„4. Die Bestrafung auf das, gegen ein solches
Erkenntniß angebrachte Milizierungs-Gefuch ver-
bleibt dem Landes-Justiz-Kollegio der Provinz.“

„5. Auf körperliche Sühnung oder sogenannte
Ehrenstrafen können die Civilgerichte niemals er-
kennen; da auch die Erlegung einer Geldstrafe nach
den Kriegsartikeln nicht statt findet, so ist, wenn
die Gesetze eine Geldstrafe verordnen, solche in eine
verhältnismäßige Gefängnisstrafe zu verwandeln.
Wenn jedoch beurlaubte Unteroffiziere und Solda-
ten, selbige mögen zum effektiven Stande gehören,
oder Krempen seyn, in Freiburg eines bürgerlichen
Nahrungsgewerbes, oder sonst eine Polizei-Kon-
travention begehen, worauf die Polizei-Gesetze
eine Geldstrafe verordnen, so ist von den Civil-
Gerichten oder Polizei-Behörden auf diese gesetz-
liche Strafe zu erkennen und solche zu vollstrecken.“

„6. Hat der Soldat ein Dienstvergehn, als
Desertion u. d. oder einen Diebstahl oder ein son-
stiges Verbrechen begangen, werauf die Gesetze
körperliche Sühnung, Festungs- oder Zuchthaus-
strafe, oder eine Gefängnisstrafe von mehr als 14
Tagen, oder endlich eine, über 10 Rthlr. betragende
Geldstrafe bestimmen; so verblebt die Untersuchung
und Bestrafung des Angeklagten, den kompeten-
ten Militär-Gerichten, und die Civil-Gerichte ha-
ben in diesen Fällen nach Vorschrift des §. 216.
der Kriminalordnung zu verfahren.“

„7. Von den Civil-Gerichten dürfen bei Un-
tersuchungen gegen Unteroffiziere und Soldaten,
wohin auch die Injurien-sachen gehören, wegen der
ihnen nach der Allgemeinen Gerichts-Ordnung
und der Verordnung vom 21ten Dezember 1802
zustehenden Spurul-Freiheit, keine Kosten genous-
men werden.“

im Großherzogthume Posen in Anwendung
gebracht werden sollen. Insbesondere ist gegen
die, in ihre Heimath entlassenen Landwehrleute
nach den, unter 2. enthaltenen Bestimmungen zu
verfahren.

Es werden sämtliche Gerichte des Groß-

praw wojskowych, i stosownie do rozkazu
Królewskiego z dnia 19. Lutego 1810. przez
złożyć się mający Sąd wojskowy przejęcie
karal do klasy drugiej, karze cielesne pod-
legających żołnierzy.“

„4. Decyza względem zaniezioney od
podobnego wyroku prozby o złagodzenie ka-
ry, zastawnie się głównemu Sądowi Prowin-
cyonalnemu.“

„5. Kary cielesne lub tak zwanych kar
honorowych Sady cywilne nigdy wyrokować
niemoga. Gdy także złożenie kary pieniężnej
podług praw wojskowych nie jest dozwolone
nem, tedy, skoro prawo karę pieniężną prze-
pisuje, takowa w proporcjonalną karę wię-
zienia zamienioną bydż powinna. Jeżeli ie-
dnak podoficerowie i żołnierze na urlopie bę-
dący, bądź z wojska czynnego, bądź inwa-
lidzi w prowadzeniu jakowego procederu Inb
innym sposobem jakowę popełniają kontra-
wençę policyjną, na którą prawa policyjne
karę pieniężną przepisują, tedy kara ta od
Sądów cywilnych lub Własdz policyjnych za-
wyrokowaną bydż ma.“

„6. Jeżeli żołnierz popełnił wykroczenie
przeciw służbie, jako to: desercyę it. d. lub
kradzież albo inny jakowy występ, na który
prawo karę cielesną, siedzenie twierdzy,
lub w domu poprawy, albo karę więzienia
nad 14 dni, albo nakoniec karę pieniężną wię-
cęj jak 10. tal. wynoszącą stanowi, natenczas
indagacya i ukaranie obwinionego zastawue
się właściwym Sądów wojskowych, a Sady
cywilne w podobnych przypadkach postąpić
sobie winny podług przepisu §. 216 Ordyn-
acyji kryminalnej.“

„7. W indagacyach przeciw podoficerom
i żołnierzom, do których także należą sprawy
iniuryne, od tychże, dla służących im podług
Powszechny Ordynacyi Sadowej i urządze-
nia z dnia 11 Grudnia 1802. wolność od
opłaty szpitalowej, przez Sady cywilne żadne
koszta pobierane bydż niemoga.“
także w Wielkim Księstwie Poznańskim
służyć ma za prawidło. W szczegól-
ności zas przeciw żołnierzom z Milicyi kra-
iowej do ich rodzin puszczenym, połącz-
nem bydż ma podług przepisów pod Nrem.
2. wyszczególnionych.

Zaleca się więc wszystkim Sądom w

herzogthums Posen angewiesen, sich hiernach zu achten.

Posen, den 9ten Dezember 1816.

Königl. Ober - Appellations - Gerichts-
Vice - Präsident, und Kommissarius zur
Organisation der Justiz im Großherzog-
thum Posen.

v. Schönermark.

An
Allmuthliche Gerichte des Groß-
herzogthums Posen.

Wielkiem Księstwie Poznańskiem, aby do tego głosować się nieomieski zaty.

Poznań, dnia 9. Grudniu 1816.

Królewski Vice - Prezes Najwyższego
Sądu Apelacyjnego iako Komis-
sarz do organizowania Sądownictwa
w W. Księstwie Poznańskiem.

Schönermark.

Do
Wszystkich Sądów Wiel-
kiego X. Poznańskiego.

Personal - Chronik.

In Gemäßheit allerhöchster Bestimmung und auf Grund der, von Einer Königl. Hochobl. 14ten Linien - Infanterie - Regimenter eingegangenen Nachricht bringen wir hiermit zur öffentlichen Kenntnis, daß der Hauptmann Herr Wilhelm v. Schachtmeyer, und der Seconde Lieutenant Herr Baumer beide aus dem hiesigen Departement gebürtig, ersterer für die mehrstündige hartnäckige Vertheidigung des Platzes, welchen ein Battalion des genannten Regiments den 14ten Februar 1814 bei Jarnilliers besetzt hatte, und letzterer wegen des bewiesenen außerordentlichen Mutthes beim Stralkeur - Gefechte in der Schlacht bei la Fere am 28sten Februar 1814 mit dem Orden des eisernen Kreuzes 2ter Klasse ausgezeichnet worden sind.

Bromberg, den 10ten Dezember 1816.

Königlich Preußische Regierung.
Erste Abtheilung.

Stosownie do Najwyższego postanowienia i na mocy uwiadomienia od 19. Półku piechoty liniowej nadeszłego, podajemy niniejszym do wiadomości publicznej, że W. kapitan Wilhelm v. Schatmeier i W. Fodporucznik Bansemer obaj z Departamentu tutajszego rodem, pierwsi za waleczne kilkogodzinne bronienia miejsca, które Batalion półku reecaonego w dniu 14. Lutego 1814. przy Jarailliers obsadził, ostatni zaś za dowiadione waleczne męstwo w bitwie przy La Fere dnia 28. Lutego 1814, orderem krzyża żelaznego klasy dragiey zaszczyceni zostali.

Bydgoszcz, dnia 10. Grudnia 1816.

Król. Pruska Regencja.
Wydział Pierwszy.

(Hierzu der Oeffentliche Anzeiger Nov. 52.)

Deffentlicher Anzeiger.

Beilage des Amts-Blatts Nr. 52. der Königl. Bromb. Regierung.

No. 52.

Bromberg, den 27. Dezember 1816.

Sicherheits-Polizei.

Alle Civil- und Militair-Behörden werden hierdurch aufgefordert und ersucht, auf den Ritter Jakob Krainski aus Schwecz, welcher eines gewissamen Diebstahls angeklagt, und am 29ten November d. J. entwischen ist, aufmerksam zu seyn, ihn dingfest zu machen, und gegen Ecsak des Kosten gefesselt an den Magistrat in Schwecz abzefern zu lassen.

Bromberg, den 17ten Dezember 1816.

Königlich Preussische Regierung.
Erste Abtheilung.

S i g n a b e m e n t.

Alter 20 Jahr, 5 Fuß 3 Zoll groß, blondes Haar, bedeckte Stirn, blonde Augenbrauen, graue Augen, spitze Nase, gewöhnlicher Mund, rundes Kinn und Gesicht, und ist kleiner Statur.

B e s o n d e r e K e i n z e i c h e n:

Derselbe hat kleine Füße, ist katholischer Religion, spricht polnisch und etwas deutsch.

B e f e i d u n g.

Eine weiße tuchne Jacke, leinene Hosen, Kommisschuh, runder schwarzer Hut, altes Hafttuch, altes Hemde. Effekten, die derselbe bei sich hat: ein auf den Bäckergesellen Heinrich Franz d. d. Polzig, Amts Pillau, den 21sten September 1815 ausgestellter Post, welcher vom Magistrat zu Schwecz nach Gordon visst ist.

Alle Civil- und Militair-Behörden werden hierdurch aufgefordert und ersucht, auf den Deserter Johann Meyer vom 1ten Ostpreussischen Infan-

Wzywa i uprasza sie wszyskie Władze tak cywilne iako i wojskowe, aby na parobka Jakuba Krańskiego z Świecia, który o gwałtowną kradzież obwiniony został, i dnia 29. Listopada r. b. zbiegł, haczne dawały oko, w rascie wysledzenia pratrzymały, i za zwołaniem kosztów do Magistratu w Świeciu podmeena kreszą odesłały.

Bydgoszcz, dnia 13. Grudnia 1816.

Król. Pruska Regencja.
Wydział Pierwszy.

R y s o p i s.

Wiek 20 lat, wzrost 5 stóp 3 cala, włosy blond, czoło przykryte, brwi blond, oczy szare, nos końcisty, usta zwyczajne, podbródek okrągły, twarz okrągła, sytuacja mała. Znaki szczególne: nogi małe, religii katolickiej, mówi po polsku i niemiecku.

U b i ö r.

Kurtkę białą sukienią, spodnie płóciennne, trzewiki komysne, kapelusz okrągły czarny, chustkę na szyi starą, koszulę starą. Ma przy sobie passport na piekarezyka Franz d. d. 21. Wrzesnia 1816. wygotowany i przez Magistrat w Świeciu i Bordenie wisowany.

Wzywa i uprasza sie wszyskie Władze tak cywilne iako też i wojskowe, aby na desertera Jana Meyer z 1. pułku piechoty

... Reglement, welcher aus der Wachtstube zu Wirsis am 27ten November d. J. entwichen ist, aufmerksam zu seyn, ihn dingfest zu machen, und gegen Ersatz der Kosten an den Magistrat zu Wirsis ablefern zu lassen.

Bromberg den 10ten December 1816.

Königlich Preussische Regierung. Erste Abtheilung.

Signalment.

Alter 23 Jahr, 5 Fuß 1 Zoll gross, blondes Haar, runde Stirn, blonde Augenbrauen, blonde Augen, stumpfe Nase, kleiner Mund, blonder Bart, rundes Kinn, rundes Gesicht, blasser Gesichtsfarbe, unersehete Statur.

Bekleidung.

Die Tambour-Uniform des ersten Ostpreuss. Infanterie-Regiments, welche lange leinene Hosen, eine Feldmütze mit rothem Strich und eine schwarzgrauwe Weste.

Alle Civil- und Militair-Behörden werden hierdurch aufgesfordert und ersucht, auf den zur Festungsstrafe verurtheilten Verbrecher Baltazar Sakwa, welcher am 9ten d. M. aus dem Gefängnisse zu Gniewkowu entwichen ist, aufmerksam zu seyn, ihn dingfest zu machen, und gegen Ersatz der Kosten gefestelt an den Magistrat zu Gniewkowu ablefern zu lassen.

Bromberg, den 15ten Dezember 1816.

Königlich Preussische Regierung. Erste Abtheilung.

Signalment.

Alter 30 Jahr, 5 Fuß 1 Zoll gross, schwarzblasses Haar, graue Augen, gewöhnliche Nase und Mund, brauner Bart, rundes Kinn und Gesicht, kleine Statur.

Alle Civil- und Militair-Behörden werden hierdurch aufgesfordert und ersucht, auf den zur Festungsstrafe verurtheilten Verbrecher Stephan Lewandowski, welcher den 10ten d. M. auf dem Transport nach Thorn entwichen ist, aufmerksam zu seyn, ihn dingfest zu machen, und gegen Ersatz der Ko-

wschodnio-pruskiego, który z warty w Wyrzysku dnia 27. Listopada r. b. zbiegł, bacne dawały oko, w razie wysledzenia przytrzymały, i za zwrotem kosztów do Magistratu w Wyrzysku pod mocną strażą odesiąły.

Bydgoszcz, dnia 10. Grudnia 1816.

Król. Pruska Regencya.

Widział Pierwszy.

Ryso pi s.

Wiek 23 lat, wzrost 5 stop 1 cal, włosy blond, czoło okrągłe, brwi blond, oczy niebieskie, nos wklesty, usta małe, podbródek okrągły, broda blond, twarz okrąglą, kolor twarzy błydy, sytuacja podsiedła.

U b i ó r.

Uniform doboszowski 1. pułku piechoty wschodnio-pruskiego, spodnie białe długie płucienne, czapkę polową, z czerwonym wyłogiem i czarno-szarej wełnką.

Wzywa i uprasza się wszystkie Władze tak cywilne iako też i wojskowe, aby na zbrodniarza Baltazara Sakwę, na karę więzienia skazanego, który dnia 9. m. b. z Gniewkowa zbiegł, bacne dawały oko, w razie wysledzenia przytrzymały, i za zwrotem kosztów do Magistratu w Gniewkowie pod mocną strażą odesiąły.

Bydgoszcz, dnia 15. Grudnia 1816.

Król. Pruska Regencya.

Widział Pierwszy.

Ryso pi s.

Wiek 30 lat, wzrost 5 stop 1 cal, włosy czarno-brunatne, oczy szare, nos zwykany, oczy zwycięrzajne, podbródek okrągły, broda brunatna, twarz okrąglą, sytuacja mała.

Wzywa i uprasza się wszystkie Władze tak cywilne iako też i wojskowe, aby na zbrodniarza Stefana Lewandowskiego na wiezienie skazanego, który dnia 10. m. b. z transportu do Torunia zbiegł, bacne dawały oko, w razie wysledzenia przytrzymały i za zwrotem kosztów okutego w kaydanki do Magi-

sen an den Magistraten Gniekowo abliefern zu lassen.

Bromberg, den 1^{en} Dezember 1816.

Königliche Preußische Regierung.
Erste Thellung.

S t g n a e m e n t .

Alter 20 Jahr, 5 Fuß 1½ Zoll groß,
braunes Haar, braune Augen, gewöhnliche Nase
und Mund, brauner Hirt, rundes Kinn, länglis-
ches Gesicht, kleine Staur.

Kratu w Gniekowie
stały.

Bydgoszcz, dnia

Król. Prusk.
Wydział I.

ya.

R y s o

Wiek 20 lat, wzrost stop 5½ cali,
włosy brunatne, oczy brunatne, nos zwykły,
usta zwykłe, podbródek skągły,
broda brunatna, twarz podługowata, sytu-
cza mała.

Zufolge hoher Verfügung Einer Königl. Hochstwesordneten Regierung Bromberger Departemens vom
28ten November c. No. 81. R. soll das hieselbst belegene Krug-Grundstück, zu welchem 21 Morgen
Magd. Acker zweiter Klasse, 1 Morgen Gartenland, und 1½ Morgen Wiesen gehören, in Termino
den 23sten Januar 1817.

Morgens um 10 Uhr in der hiesigen Amts-Kanzley modo licitationis in Erbpacht ausgethan werden.
Erbpachtslustige werden daher hiermit zu gedachtem Tage vorgeladen, um ihre Gebote zu verlautbaren.
Der Weisstblätternde kann des Zuschlags salva approbatione gewärtig seyn. Die Erbpachtsbedingungen
können zu jeder Zeit in der hiesigen Amts-Registratur eingesehen werden.

Polsztadts, den 18ten Dezember 1816.

Königl. Preuß. Domainen-Amt Klecko.

Die landschaftlichen Zinsen von den, auf Güter des Bromberg-, Inowrocław- und Konigschen Kreises versicherten Pfandbriefen pro Termino Weihnachten 1816 können bei der hiesigen Landschaftskasse in den Tagen

vom 2ten bis inkl. den 14ten Januar k. J.

und in Berlin bei dem Königl. Westpreussischen Landschafts-Agenten Heimann Volkel Ephraim
vom 2ten bis inkl. den 14ten Februar k. J.

erhoben und resp. in Empfang genommen werden.

Bromberg, den 18ten Dezember 1816.

Königlich Westpreussische Provinzial-Landschafts-Direktion.

Es wünschtemand als Rechnungsführer oder auch als Hauslehrer ein baldiges Unterkommen zu finden; nähere Nachricht hierüber erhältet der Herr Kanzlei-Direktor Rasche zu Bromberg.

Pensions-Anstalt.

Bei der bevorstehenden Erweiterung und Bereitung des Schulwesens in Bromberg dürfte es gewiß jedem auswärtigen Familienvater, welchem das vereinfachte Wohl seiner Kinder am Herzen liegt, äußerst

genheit zu wissen, wo selbige unter hüssigen Bedingungen nicht allein anständt und berechtigt werden können, sondern auch wo sie zugleich außer des wende gute Aussicht die zum gesellschaftlichen Umgange erforderliche Bildung ertheile gesonnen sind, gegen Oster'n künftigen Jahres thren Wohnsitz von legen, und keine eigene Kinder besitzen, so empfehlen sie sich hiendurch zu dieser hierauf resektirenden respektiven Eltern, Sich veger näherer Auskunft ber durch portofreie Briefe gefälligst anhero vernehmen zu wollen.
16ten Dezember 1816.

pensionirte Major von Spiegel und dessen Ehegattin.

Da sich in dem, den 9ten d. M. angestandenen dritten und letzten Ausbletzungs-Termin zur Wererpachtung der im hiesigen Kämmerer-Dorfe Toporzysk, in der hiesigen Niederung an der Weichsel und an der Straße nach Bromberg belegen, befindliche Windmühle kein annehmlicher Acquirent gefunden hat; so wird ein neuer endlicher Lezitations-Termin auf

den 17ten Januar 1817.

Zu Rathhouse hieselbst angesetzt, wozu Besitz- und Zahlungsfähige eingeladen werden.
Thorn, den 17ten Dezember 1816.

Der Magistrat.

Drei ganz Fehlerfreie kraune Pferde poln'scher Race, zum Fahren und Reiten zu gebrauchen, stehen zum Verkauf auf der Posener Vorstadt allhier No. 14.

Zwei Stunden vor
meiner Einsetzzeit

R.M. Hatty / 18/9/1912
Giverny

P. Henkle Pakoh
Dr. - 11P